

Suvestinė redakcija nuo 2018-01-01

Įstatymas paskelbtas: TAR 2016-07-05, i. k. 2016-18827

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
NELAIMINGŲ ATSITIKIMŲ DARBE IR PROFESINIŲ LIGŲ SOCIALINIO
DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1509 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m. birželio 21 d. Nr. XII-2472
Vilnius

**1 straipsnis. Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų
socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 nauja redakcija**

Pakeisti Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymą Nr. VIII-1509 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
NELAIMINGŲ ATSITIKIMŲ DARBE IR PROFESINIŲ LIGŲ SOCIALINIO
DRAUDIMO
ĮSTATYMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato nelaimingų atsitikimų darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) ir profesinių ligų socialinio draudimo (toliau – nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas) santykius, asmenų, kurie draudžiami šios rūšies socialiniu draudimu, kategorijas ir šių asmenų teises į šio draudimo išmokas, išmokų skyrimo, apskaičiavimo ir mokėjimo sąlygas, apibrėžia draudžiamuosius ir nedraudžiamuosius įvykius.

2 straipsnis. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas

1. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas šio įstatymo nustatytais atvejais kompensuoja dėl draudžiamųjų įvykių (nelaimingų atsitikimų darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą

(tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba profesinių ligų) negautas pajamas šios rūšies draudimu apdraustiesiems asmenims, o jų mirties dėl draudžiamųjų įvykių atvejais – jų šeimos nariams.

2. Nukentėjusiųjų gydymo ir medicininės reabilitacijos paslaugos kompensuojamos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo nustatyta tvarka.

3 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Apdraustasis asmuo** – privalomai draudžiamas nelaimingų atsitikimų darbe socialiniu draudimu asmuo, apie kurio draudimą teisės aktų nustatyta tvarka draudėjas pateikė pranešimą Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) teritoriniam skyriui ar Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyriui (toliau šis skyrius taip pat vadinamas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniu skyriumi) ir už kurį jis mokėjo ar privalėjo mokėti nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokas.

2. **Apdraustojo asmens draudžiamosios pajamos** – visos asmens pajamos ir kitos sumos, nuo kurių buvo mokamos arba turėjo būti mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui, taip pat priskaičiuotos ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba profesinės ligos išmokos, nustatytos šiame įstatyme, priskaičiuotos ligos (įskaitant darbdavio mokamas 2 pirmąsias ligos dienas), profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokos, nustatytos Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme (toliau – Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas), bei priskaičiuotos nedarbo socialinio draudimo išmokos ir dalinio darbo išmokos, nustatytos Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatyme.

3. **Darbingumo netekimas** – darbingumo netekimas dėl nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba dėl susirgimo profesine liga. Netektas darbingumas išreiškiamas procentais. Jeigu nukentėjusysis miršta dėl nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba dėl ūmios profesinės ligos, laikoma, kad netekta 100 procentų darbingumo. Darbingumo netekimą dėl nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba susirgimo profesine liga Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba).

4. **Darbingumo netekimo koeficientas (d)** – vieneto dalimis išreikštas dydis, apskaičiuojamas netekto darbingumo procentą dalijant iš 100.

5. **Darbo (tarnybos) vieta** (toliau – darbo vieta) – vieta, kurioje asmuo dirba ar privalo dirbti darbo sutartyje suldygtą darbą arba atlieka viešojo administravimo funkcijas.

6. **Draudėjas** – darbdavys, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekse, taip pat valstybės ar savivaldybės institucija, įstaiga ar įmonė (toliau – įmonė), mokantys arba pagal įstatymus privalantys mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui.

7. **Kompensavimo koeficientas (k) lėtinės profesinės ligos atveju** – dydis, apskaičiuojamas pagal formulę $k = (K1 \times S1 + K2 \times S2) / (S1 + S2)$. Čia:

1) K1 ir K2 – asmens draudžiamųjų pajamų koeficientai, taikomi atitinkamai už laikotarpį iki 1994 metų ir nuo 1994 metų, apskaičiuoti Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo (toliau – Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymas) nustatyta tvarka;

2) S1 – pensijų draudimo stažo metų, pagal kuriuos apskaičiuotas koeficientas K1, skaičius;

3) S2 – pensijų draudimo stažo metų, nuo 1994 metų ir Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatyta tvarka įskaitomų valstybinės socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) arba senatvės pensijos papildomai daliai apskaičiuoti, skaičius.

8. **Kompensavimo koeficientas (k) nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba ūmios profesinės ligos atveju** – asmens vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų per paskutinius paeiliui einančius 12 mėnesių, skaičiuojant atgal nuo pabaigos užpraeito kalendorinio mėnesio, buvusio prieš nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba ūmios profesinės ligos nustatymo mėnesį, santykis su nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba susirgimo ūmia profesine liga nustatymo metu galiojančiu užpraeito ketvirčio šalies vidutiniu mėnesiniu darbo užmokesčiu. Šis koeficientas taip pat taikomas skaičiuojant netekto darbingumo periodinę kompensaciją, kai asmuo, kuriam nustatyta lėtinė profesinė liga, pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą neturi teisės gauti valstybinės socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) arba valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos.

9. **Kompensavimo koeficiento (k) ribos** – šio įstatymo nustatytoms išmokoms apskaičiuoti taikomas kompensavimo koeficientas, ne mažesnis kaip 0,25 ir ne didesnis kaip 3.

10. **Nelaimingas atsitikimas darbe (tarnyboje)** (toliau – nelaimingas atsitikimas darbe) – įvykis darbe (tarnyboje), įskaitant eismo įvykį, atliekant darbo (tarnybos) funkcijas ar būnant darbo vietoje (papildomų, specialių pertraukų ar pertraukų pailsėti ir pavalgyti metu, kai darbuotojas yra darbo vietoje, įmonės patalpose ar jos teritorijoje), dėl kurio darbuotojas patiria

žalą sveikatai ir netenka darbingumo nors vienai dienai arba dėl kurio darbuotojas miršta, nustatyta tvarka ištirtas ir pripažintas nelaimingu atsitikimu darbe. Nelaimingu atsitikimu darbe taip pat pripažįstamas su pareigūno tarnybinių pareigų atlikimu susijęs įvykis, kurio metu pareigūnas patiria rizikos veiksnio (cheminio, fizikinio, biologinio, fizinio arba ergonominio) ar kelių veiksnių poveikį, kurio padarinys yra pareigūno mirtis ar sveikatos sutrikdymas.

11. Nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) (toliau – nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą ar iš darbo) – įvykis, įskaitant eismo įvykį, darbuotojui vykstant į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) darbuotojo darbo dienomis kelyje tarp darbo vietos ir:

- 1) gyvenamosios vietos;
- 2) ne darbovietėje esančios vietos, kurioje darbuotojui išmokamas darbo užmokestis;
- 3) vietos ne darbovietės teritorijoje, kurioje darbuotojas gali būti pertraukos pailsėti ar pavalgyti metu;
- 4) kitos darbovietės.

12. Nukentėjusysis – apdraustasis asmuo, kurio sveikatai yra padaryta žala dėl draudžiamuoju įvykiu pripažinto nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba dėl draudžiamuoju įvykiu pripažintos nustatytos profesinės ligos.

13. Profesinė liga – ūmus ar lėtinis darbuotojo sveikatos sutrikimas, kurį sukėlė vienas ar daugiau kenksmingų ir (ar) pavojingų darbo aplinkos veiksnių, nustatyta tvarka pripažintas profesine liga.

14. Šalies vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (D) – Lietuvos statistikos departamento skelbiamas vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (įtraukiant ir individualiųjų įmonių darbo užmokesčio duomenis) šalies ūkyje.

4 straipsnis. Asmenys, draudžiami nelaimingų atsitikimų darbe socialiniu draudimu

Nelaimingų atsitikimų darbe socialiniu draudimu privalomai draudžiami asmenys, nurodyti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau – Valstybinio socialinio draudimo įstatymas) 4 straipsnio 1–4 dalyse ir 6 straipsnio 4, 5, 8, 9, 10 dalyse.

5 straipsnis. Draudėjai

Šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytų asmenų draudėjai yra:

- 1) pagal darbo sutartį dirbančių asmenų darbdaviai;
- 2) valstybės ar savivaldybės institucijos ir įstaigos;
- 3) socialinės ir psichologinės reabilitacijos įstaigos;
- 4) bausmių vykdymo institucijos ir įstaigos;

5) įmonės ar įstaigos, kuriose mokiniai, studentai ir darbo biržos siūsti mokyti ar reabilituoti asmenys atlieka profesinės veiklos praktiką;

6) pataisos pareigūnų švietimo įstaigos, kuriose asmenys mokosi pagal profesinio mokymo programas (kursantai), vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos, kuriose arba kurių įvadinio mokymo kursuose mokosi asmenys, kurie yra pasirašę stojimo į vidaus tarnybą sutartį (kursantai), karo mokymo įstaigos, kuriose studijuodami asmenys atlieka karo tarnybą (kariūnai);

7) įmonės, įstaigos, organizacijos ar kitos organizacinės struktūros, kuriose asmenys atlieka savanorišką praktiką Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo nustatyta tvarka;

8) valstybės biudžeto asignavimų valdytojai.

6 straipsnis. Draudžiamieji įvykiai

1. Draudžiamaisiais įvykiais pripažįstami nelaimingų atsitikimų darbe socialiniu draudimu apdraustiems asmenims, nurodytiems Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 1–4 dalyse, įvykę nelaimingi atsitikimai darbe arba nustatytos profesinės ligos, kuriuos ištyrus nustatoma, kad jie įvyko esant visoms šioms sąlygoms:

1) dirbant draudėjo nustatytu darbo laiku, taip pat atskiru draudėjo nurodymu paskirtu dirbti laiku bei dirbant tarnybinių komandiruočių laiku;

2) dirbant darbo sutartyje sulytą darbą (įskaitant ir darbo vietos parengimą bei sutvarkymą), taip pat atliekant kitus draudėjo pavestus su jo vykdoma veikla susijusius darbus draudėjo naudai arba atliekant viešojo administravimo funkcijas;

3) dirbant darbą, už kurį mokamas darbo užmokestis, nuo kurio mokamos arba turi būti mokamos nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos.

2. Draudžiamaisiais įvykiais pripažįstami apdraustiesiems asmenims, nurodytiems Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnio 4, 5, 8, 9 ir 10 dalyse (išskyrus pataisos pareigūnų švietimo įstaigose pagal profesinio mokymo programas besimokančius asmenis (kursantus), vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje ar vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursuose besimokančius asmenis, kurie yra pasirašę stojimo į vidaus tarnybą sutartį (kursantus), bei atliekančius karo tarnybą studijuojant karo mokymo įstaigoje asmenis (kariūnus), įvykę nelaimingi atsitikimai darbe arba nustatytos profesinės ligos, kuriuos ištyrus nustatoma, kad jie įvyko esant visoms šioms sąlygoms:

1) dirbant draudėjo nustatytu darbo laiku, taip pat atskiru draudėjo nurodymu paskirtu dirbti laiku bei dirbant tarnybinių komandiruočių laiku;

2) dirbant draudėjo pavestus darbus (įskaitant ir darbo vietos parengimą bei sutvarkymą);

3) dirbant darbą, už kurį mokamas darbo užmokestis, nuo kurio mokamos arba turi būti mokamos nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos, arba kai nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokas moka Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme nurodyti valstybės biudžeto asignavimų valdytojai.

3. Draudžiamaisiais įvykiais pripažįstami ir su pareigūno tarnybinių pareigų atlikimu susiję įvykiai, kurių metu pareigūnas patiria rizikos veiksnio (cheminio, fizikinio, biologinio, fizinio arba ergonominio) ar kelių veiksnių poveikį, kurio padarinys yra pareigūno mirtis ar sveikatos sutrikdymas. Draudžiamaisiais įvykiais taip pat pripažįstami apdraustiesiems asmenims, kurie mokosi pataisos pareigūnų švietimo įstaigoje pagal profesinio mokymo programas (kursantams), vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje ar vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursuose ir yra pasirašę stojimo į vidaus tarnybą sutartį (kursantams) arba atlieka karo tarnybą studijuodami karo mokymo įstaigoje (kariūnams), įvykę nelaimingi atsitikimai darbe arba nustatytos profesinės ligos jų mokymo ir pratybų laiku.

4. Draudžiamaisiais įvykiais pripažįstamos nustatytos lėtinės profesinės ligos, kai nustatoma, kad nukentėjusieji, įsigaliojus šiam įstatymui, buvo draudžiami nelaimingų atsitikimų darbe socialiniu draudimu kaip šio įstatymo 4 straipsnyje nurodyti apdraustieji asmenys.

5. Draudžiamaisiais įvykiais taip pat pripažįstami šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytiems apdraustiesiems asmenims įvykę nelaimingi atsitikimai, kuriuos ištyrus nustatoma, kad jie yra įvykę šiais atvejais:

- 1) papildomų, specialių pertraukų ar pertraukų pailsėti ir pavalgyti metu, kai darbuotojas yra darbo vietoje, įmonės patalpose ar jos teritorijoje;
- 2) pakeliui į darbą ar iš darbo;
- 3) kai įspėjimo apie darbo sutarties nutraukimą laikotarpiu darbuotojas ieško naujo darbo;
- 4) apdraustiesiems asmenims atliekant įstatymų nustatytas valstybines, visuomenines ar piliečio pareigas, kai už tą laiką mokamas darbo užmokestis arba atitinkama kompensacija, nuo kurių mokamos arba turi būti mokamos nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos.

6. Asmenims, dirbantiems pagal nuotolinio darbo sutartį, draudžiamaisiais įvykiais pripažįstami tik tie nelaimingi atsitikimai ir ūmios profesinės ligos, kuriuos, dirbant darbdavio naudai, lėmė ar sukėlė darbdavio pateiktos medžiagos ar darbo priemonės, taip pat pats gamybos procesas.

7. Sprendimus dėl nelaimingų atsitikimų darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo ir profesinių ligų pripažinimo draudžiamaisiais įvykiais, remdamiesi nelaimingų atsitikimų darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo bei profesinių ligų priežasčių tyrimo ir patvirtinimo dokumentais, taip pat dėl išmokų nukentėjusiesiems skyrimo ir mokėjimo priima Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai ir Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyrius, vadovaudamiesi šiuo

įstatymu, Vyriausybės tvirtinamais Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatais ir kitais teisės aktais.

7 straipsnis. Nedraudžiamieji įvykiai

1. Draudžiamaisiais įvykiais nepripažįstami nelaimingi atsitikimai darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba nustatytos profesinės ligos, kuriuos ištyrus nustatoma, kad jie neatitinka šio įstatymo 6 straipsnyje nustatytų sąlygų.

2. Draudžiamaisiais įvykiais taip pat nepripažįstami nelaimingi atsitikimai darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba nustatytos ūmios profesinės ligos, kuriuos ištyrus nustatoma, kad jie atitinka šio įstatymo 6 straipsnyje nustatytas sąlygas, tačiau jie įvykę esant bent vienai iš šių aplinkybių:

1) apdraustasis asmuo nukentėjo dėl savo veikos, kurioje ikiteisminio tyrimo institucija arba teismas nustatė nusikalstamos veikos požymius arba kad ši veika yra susijusi su administraciniu nusižengimu, išskyrus darbo saugos ar darbo higienos norminių teisės aktų pažeidimus;

2) apdraustasis asmuo sąmoningai (tyčia) siekė, kad įvyktų nelaimingas atsitikimas;

3) apdraustasis asmuo sirgo liga, nesusijusia su darbu;

4) apdraustasis asmuo savavališkai (be darbdavio žinios) dirbo sau (savo interesais);

5) prieš apdraustąjį asmenį buvo panaudotas smurtas, jeigu smurto aplinkybės ir motyvai nesusiję su darbu, išskyrus atvejus, kai nelaimingas atsitikimas įvyksta pakeliui į darbą ar iš darbo.

3. Draudžiamaisiais įvykiais taip pat nepripažįstami nelaimingi atsitikimai darbe arba ūmios profesinės ligos, kuriuos ištyrus nustatoma, kad nelaimingas atsitikimas darbe įvyko, ūmi profesinė liga pasireiškė esant tinkamoms, saugioms, sveikatai nekenksmingoms darbo sąlygoms ir juos lėmė apdraustojo asmens neblaivumas (girtumas) arba apsvaigimas nuo psichiką veikiančių medžiagų. Nelaimingi atsitikimai pakeliui į darbą ar iš darbo nepripažįstami draudžiamaisiais įvykiais, jeigu apdraustasis asmuo buvo neblaivus ar apsvaigęs nuo psichiką veikiančių medžiagų. Šios dalies nuostatos netaikomos, jeigu apdraustojo asmens neblaivumas (girtumas) arba apsvaigimas nuo psichiką veikiančių medžiagų buvo susijęs su jam draudėjo pavesto darbo technologijos ypatybėmis.

8 straipsnis. Draudėjų pareigos ir atsakomybė

1. Draudėjai privalo:

1) užtikrinti, kad įmonėse būtų laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų;

2) užtikrinti pirmąją medicinos pagalbą nukentėjusiajam dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar ūmios profesinės ligos, taip pat prireikus nugabenti nukentėjusį į sveikatos priežiūros įstaigą;

3) darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų nustatyta tvarka pranešti apie nelaimingą atsitikimą darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo, ūmią profesinę ligą Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo nustatytoms institucijoms ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui arba Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyriui;

4) įstatymų ar Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoti nelaimingų atsitikimų darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo tyrimą ir dalyvauti tiriant profesines ligas;

5) laiku ir teisingai apskaičiuoti ir mokėti nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokas. Šiame punkte nurodytos prievolės draudėjams netaikomos asmenims, kurie draudžiami valstybės biudžeto lėšomis.

2. Jeigu, ištyrus nelaimingą atsitikimą darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba profesinę ligą, jis (ji) nepripažįstamas (nepripažįstama) draudžiamuoju įvykiu, sužalotam ar susirgusiam profesine liga asmeniui ir (ar) jo šeimos nariams žala atlyginama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) nustatyta tvarka.

3. Už šio įstatymo nustatytų pareigų nevykdymą draudėjas atsako įstatymų nustatyta tvarka.

9 straipsnis. Apdraustųjų asmenų teisės

1. Teisę į šio įstatymo nustatytas draudimo išmokas turi apdraustieji asmenys, kurių sveikatai dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba nustatytos profesinės ligos buvo pakenkta įvykus įvykiui, pripažintam draudžiamuoju šio įstatymo 6 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Apdraustieji asmenys turi teisę gauti iš draudėjo informaciją apie valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimą už juos, o įvykus draudžiamiesiems įvykiams apdraustieji asmenys ir jų šeimos nariai turi teisę gauti informaciją iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinių skyrių ir Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyriaus apie šio įstatymo nustatytų garantijų taikymą.

10 straipsnis. Apdraustųjų asmenų pareigos

Apdraustieji asmenys turi laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų nustatytų reikalavimų, o nukentėjusieji dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba

profesinės ligos turi nedelsdami kreiptis į sveikatos priežiūros įstaigą ir vykdyti gydytojo rekomendacijas.

II SKYRIUS

DRAUDIMO IŠMOKOS

11 straipsnis. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo išmokos

1. Šiame straipsnyje nustatytos išmokos visiškai ar iš dalies kompensuoja apdraustiesiems asmenims, o jų mirties atveju – jų šeimos nariams dėl draudžiamųjų įvykių prarastas pajamas.

2. Apdraustajam asmeniui, dėl įvykio, pripažinto draudžiamuoju šio įstatymo 6 straipsnyje nustatyta tvarka, netekusiam dalies ar viso darbingumo, pagal šį įstatymą iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui skirtų lėšų išmokama:

1) ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba profesinės ligos išmoka (toliau – ligos išmoka);

2) netekto darbingumo vienkartinė kompensacija;

3) netekto darbingumo periodinė kompensacija.

3. Apdraustajam asmeniui mirus dėl draudžiamąjo įvykio, kiekvienam jo šeimos nariui išmokama vienkartinė draudimo išmoka šio įstatymo 27 straipsnyje nustatyta tvarka.

4. Apdraustajam asmeniui mirus dėl draudžiamąjo įvykio, jo šeimos nariams lygiomis dalimis mokama periodinė draudimo išmoka šio įstatymo 26 straipsnyje nustatyta tvarka.

5. Laisvės atėmimu nuteistiems asmenims šio straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytos išmokos skiriamos ir mokamos paleidus juos iš bausmės atlikimo įstaigos.

6. Šiame straipsnyje nustatytos išmokos apskaičiuojamos ir mokamos Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka.

12 straipsnis. Ligos išmoka

1. Ligos išmoka skiriama Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 1–4 dalyse ir 6 straipsnio 4, 5, 10 dalyse nurodytiems asmenims, tapusiems laikinai nedarbingiems dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba profesinės ligos, pripažintų draudžiamaisiais įvykiais.

2. Ligos išmoka skiriama, jeigu teisė ją gauti atsirado draudimo laikotarpiu.

3. Pagrindas skirti ligos išmoką yra nedarbingumo pažymėjimas, išduotas pagal sveikatos apsaugos ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintas Elektroninių

nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų išdavimo taisyklės, ir draudžiamąjį įvykį patvirtinantys dokumentai.

13 straipsnis. Kompensuojamasis uždarbis, taikomas ligos išmokoms apskaičiuoti

1. Kompensuojamasis uždarbis ligos išmokoms apskaičiuojamas Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka pagal apdraustojo asmens draudžiamąsias pajamas, turėtas per paeiliui einančius 3 kalendorinius mėnesius, buvusius iki praeito kalendorinio mėnesio prieš laikinojo nedarbingumo nustatymo mėnesį.

2. Mėnesio kompensuojamasis uždarbis ligos išmokoms apskaičiuoti negali viršyti užpraeito ketvirčio dviejų šalies vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio.

3. Mėnesio kompensuojamasis uždarbis ligos išmokai apskaičiuoti negali būti mažesnis negu užpraeito ketvirčio 15 procentų šalies vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio, apskaičiuoto pirmąją laikinojo nedarbingumo nustatymo dieną.

14 straipsnis. Ligos išmokos mokėjimo trukmė

1. Ligos išmoka mokama už visą laikotarpį, patvirtintą nedarbingumo pažymėjimu, išduotu pagal Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų išdavimo taisyklės nuo pirmos laikinojo nedarbingumo dienos iki darbingumo atgavimo dienos arba darbingumo lygio nustatymo dienos, taip pat ir už gydymosi laiką sveikatos priežiūros įstaigoje, teikiančioje ortopedines ir (ar) protezavimo paslaugas. Tuo atveju, kai Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba nustato profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį, ligos išmoka mokama iki pirmos dalyvavimo profesinės reabilitacijos programoje dienos.

2. Apdraustajam asmeniui tapus laikinai nedarbingam dėl paūmėjusios profesinės ligos ar dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo pasekmių kasmetinių atostogų metu, ligos išmoka mokama už visas laikinojo nedarbingumo dienas, patvirtintas nedarbingumo pažymėjimu.

3. Apdraustajam asmeniui tapus laikinai nedarbingam dėl paūmėjusios profesinės ligos ar dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo pasekmių nemokamų atostogų metu arba nušalinus darbuotoją nuo darbo, išmoka mokama nuo tos dienos, kurią darbuotojas turėjo pradėti dirbti pasibaigus nemokamų atostogų ar nušalinimo nuo darbo laikotarpiui.

15 straipsnis. Ligos išmokų dydis

1. Apdraustajam asmeniui tapus laikinai nedarbingam dėl įvykio, pripažinto draudžiamuoju šio įstatymo 6 straipsnyje nustatyta tvarka, jam mokama ligos išmoka, kurios dydis yra 100 procentų kompensuojamojo uždarbio, taikomo ligos išmokoms skaičiuoti. Išmoka mokama už darbo laiką pagal asmens darbo (pamainų) grafiką tos darbovietės, kurioje įvyko nelaimingas atsitikimas darbe arba buvo nustatyta profesinė liga.

2. Jeigu nelaimingas atsitikimas darbe neištiriamas per 30 dienų nuo kreipimosi į Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinį skyrį ar Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyrį, ligos išmoka nuo trečios laikinojo nedarbingumo dienos mokama Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nustatyta tvarka. Tais atvejais, kai pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą išmokėta ligos išmoka yra didesnė negu pagal šį įstatymą apskaičiuota ligos išmoka dėl nelaimingo atsitikimo darbe, išmokėtoji išmoka neperskaičiuojama.

16 straipsnis. Ligos išmokų mokėjimo šaltiniai

Ligos išmokos, susižalojus darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba susirgus profesine liga, nuo pirmos laikinojo nedarbingumo dienos mokamos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui skirtų lėšų.

17 straipsnis. Sąlygos, kurioms esant ligos išmoka nemokama

Laikinais nedarbingiems dėl draudžiamąjo įvykio asmenims, pažeidusiems elgesio taisyklės nedarbingumo metu, nustatytas Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų išdavimo taisyklėse, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinio skyriaus ar Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyriaus sprendimu ligos išmoka neskiriama arba jos mokėjimas nutraukiamas nuo pažeidimo padarymo dienos Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka.

18 straipsnis. Išmokų mokėjimas mirus asmeniui, turėjusiam teisę jas gauti

Išmokų sumos, kurios priklausė nukentėjusiajam asmeniui ir kurių jis dėl mirties negavo, išmokamos asmenims, kuriems paveldėjimo tvarka pereina mirusiojo asmens turtas, pateikus paveldėjimo teisės liudijimą.

19 straipsnis. Netekto darbingumo vienkartinė kompensacija

1. Jeigu nukentėjusysis dėl draudžiamąjo įvykio terminuotai netenka iki 20 procentų darbingumo, jam išmokama netekto darbingumo vienkartinė kompensacija, kurios dydis yra

10 procentų jo 24 mėnesių kompensuojamojo uždarbio, taikomo vienkartinėi kompensacijai apskaičiuoti.

2. Jeigu nukentėjusysis dėl draudžiamojo įvykio terminuotai netenka daugiau kaip 20, bet mažiau kaip 30 procentų darbingumo, jam išmokama netekto darbingumo vienkartinė kompensacija, kurios dydis yra 20 procentų jo 24 mėnesių kompensuojamojo uždarbio, taikomo vienkartinėi kompensacijai apskaičiuoti.

3. Jeigu nukentėjusiajam nustatytas neterminuotas darbingumo netekimas, nurodytas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, netekto darbingumo vienkartinė kompensacija išmokama trigubai didesnė, negu nurodyta atitinkamai šio straipsnio 1 ar 2 dalyje.

4. Mėnesio kompensuojamasis uždarbis vienkartinėi kompensacijai apskaičiuojamas Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka pagal nukentėjusiojo draudžiamąsias pajamas, turėtas per paeiliui einančius 12 kalendorinių mėnesių, buvusių iki praeito kalendorinio mėnesio prieš nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba profesinės ligos nustatymo mėnesį.

5. Mėnesio kompensuojamasis uždarbis vienkartinėi kompensacijai apskaičiuoti negali būti mažesnis už užpraeito ketvirčio 15 procentų šalies vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio ir negali viršyti užpraeito ketvirčio dviejų šalies vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių, apskaičiuotų nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba susirgimo ūmia profesine liga nustatymo mėnesį.

6. Jeigu nukentėjusiojo, kuriam jau buvo išmokėta netekto darbingumo vienkartinė kompensacija, netektas darbingumas pasikeičia ir neviršija šiame straipsnyje nustatytų dydžių, o naujai apskaičiuota vienkartinė kompensacija yra didesnė už gautąją, išmokamas naujai apskaičiuotos ir jau išmokėtos kompensacijos skirtumas.

7. Netekto darbingumo vienkartinė kompensacija skiriama pasibaigus Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos sprendimo apskundimo terminui Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka.

20 straipsnis. Netekto darbingumo periodinė kompensacija

1. Jeigu nustatoma, kad nukentėjusysis dėl draudžiamojo įvykio neteko nuo 30 iki 45 procentų darbingumo, jam mokama netekto darbingumo periodinė kompensacija. Asmeniui, dėl draudžiamojo įvykio netekusiam 45 ir daugiau procentų darbingumo, mokama netekto darbingumo periodinė kompensacija:

1) jeigu gavėjas dėl to paties draudžiamojo įvykio neturi teisės į tokio paties dydžio arba didesnę netekto darbingumo socialinio draudimo pensiją;

2) jeigu gavėjui dėl to paties draudžiamąjo įvykio mokama netekto darbingumo socialinio draudimo pensija yra mažesnė už apskaičiuotą netekto darbingumo periodinę kompensaciją. Šiuo atveju gavėjui mokama netekto darbingumo periodinė kompensacija, kurios dydis yra nustatomas kaip šiame punkte nurodytų išmokų skirtumas.

2. Netekto darbingumo periodinė kompensacija nukentėjusiajam mokama kas mėnesį už praėjusį mėnesį. Ji apskaičiuojama kaip darbingumo netekimo koeficiento (d) (šio įstatymo 3 straipsnio 4 dalis), kompensavimo koeficiento (k) (šio įstatymo 3 straipsnio 7, 8, 9 dalys) ir užpraeito ketvirčio šalies vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio, apskaičiuoto mokėjimo mėnesį, sandaugos pusė, tai yra pagal formulę $0,5 \times d \times k \times D$.

21 straipsnis. Kompensacijų mokėjimas pasikeitus nukentėjusiojo nedarbingumui

1. Jeigu Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba iš naujo nustato, kad nukentėjusysis, turėjęs teisę gauti netekto darbingumo vienkartinę kompensaciją, neteko 30 ir daugiau procentų darbingumo, periodinė netekto darbingumo kompensacija mokama šio įstatymo 20 straipsnyje nustatyta tvarka nuo netekto darbingumo pasikeitimo dienos.

2. Jeigu Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba iš naujo nustato, kad nukentėjusysis, turėjęs teisę gauti netekto darbingumo periodinę kompensaciją (šio įstatymo 20 straipsnis), neteko mažiau kaip 30 procentų darbingumo, jam išmokama netekto darbingumo vienkartinė kompensacija (šio įstatymo 19 straipsnis), o netekto darbingumo periodinės kompensacijos mokėjimas nutraukiamas nuo netekto darbingumo pasikeitimo dienos.

3. Jeigu nukentėjusiojo, gaunančio netekto darbingumo periodinę kompensaciją, netektas darbingumas pakartotinai sumažėja iki šio įstatymo 19 straipsnyje nustatytų dydžių, netekto darbingumo vienkartinė kompensacija už tą patį nelaimingą atsitikimą darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba susirgimą profesine liga mokama šio įstatymo 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka.

4. Jeigu nukentėjusiojo, gavusio netekto darbingumo periodinę ir vienkartinę kompensacijas (ar vienkartinės kompensacijos skirtumą), netektas darbingumas, nepraėjus 24 mėnesiams nuo teisės į vienkartinę kompensaciją atsiradimo dienos, pakartotinai padidėja iki 30 ir daugiau procentų, iš apskaičiuotos netekto darbingumo periodinės kompensacijos sumos Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka išskaičiuojama išmokėtos netekto darbingumo vienkartinės kompensacijos (ar jos skirtumo) dalis už likusį iki 24 mėnesių laikotarpį.

5. Nukentėjusiajam dėl kelių įvykių Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba nustato darbingumo netekimo procentą dėl kiekvieno įvykio.

22 straipsnis. Netekto darbingumo periodinės kompensacijos mokėjimo trukmė

Netekto darbingumo periodinė kompensacija mokama iki Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos nustatyto darbingumo netekimo termino pabaigos.

23 straipsnis. Draudimo išmokos dydžio sumažinimas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius arba Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyrius atitinkamai sumažina nukentėjusiajam išmoką dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba nustatytos profesinės ligos, jeigu Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba iš naujo nustato, kad nukentėjusiojo netektas darbingumas sumažėjo. Jeigu darbingumo netekimas dėl draudžiamąjo įvykio buvo nustatytas teismo sprendimu, draudimo išmoka šiame straipsnyje nustatytu atveju gali būti atitinkamai sumažinta tik teismo sprendimu.

24 straipsnis. Draudimo išmokos dydžio padidinimas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius atitinkamai padidina išmokos dydį apdraustajam asmeniui, netekusiam darbingumo dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo, arba jeigu Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba iš naujo nustato, kad apdraustojo asmens netektas darbingumas padidėjo.

25 straipsnis. Draudimo išmokų skyrimo ir mokėjimo terminai

1. Ligos išmoka skiriama nuo laikinojo nedarbingumo nustatymo dienos, jeigu dėl jos kreipiamasi per 3 metus nuo laikinojo nedarbingumo pabaigos.

2. Netekto darbingumo vienkartinė kompensacija skiriama, jeigu dėl jos kreipiamasi per 3 metus nuo tos dienos, kai Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba nustato darbingumo netekimą.

3. Netekto darbingumo periodinė kompensacija skiriama nuo Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos darbingumo netekimo nustatymo dienos, jeigu dėl jos kreipiamasi per 3 metus nuo teisės į šią išmoką atsiradimo dienos. Jeigu apdraustasis asmuo dėl netekto darbingumo periodinės kompensacijos kreipiasi praėjus 3 metams, išmoka už praėjusį laiką jam mokama už 12 mėnesių, skaičiuojant atgal nuo kreipimosi dienos.

4. Apdraustajam asmeniui mirus, periodinė draudimo išmoka skiriama turinčiam teisę į ją asmeniui nuo teisės į draudimo išmoką atsiradimo dienos, jeigu dėl jos kreipiamasi per 3 metus nuo teisės į šią išmoką atsiradimo dienos. Jeigu, apdraustajam asmeniui mirus, turintis teisę į periodinę draudimo išmoką asmuo dėl jos kreipiasi praėjus 3 metams nuo teisės į šią išmoką atsiradimo dienos, išmoka už praėjusį laiką mokama už 12 mėnesių, skaičiuojant atgal nuo kreipimosi dienos, jeigu ši išmoka nebuvo paskirta nė vienam iš 26 straipsnio 1 dalyje nurodytų

asmenų. Kai, apdraustajam asmeniui mirus, asmuo, turintis teisę į periodinę draudimo išmoką, kreipiasi dėl šios išmokos po to, kai ji buvo paskirta kitiems asmenims, turintiems teisę ją gauti, periodinė draudimo išmoka perskaičiuojama ir mokama visiems gavėjams nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį gautas paskutinis prašymas, pirmos dienos.

5. Apdraustajam asmeniui mirus, vienkartinė draudimo išmoka skiriama asmeniui (asmenims), turinčiam (turintiems) teisę į šią išmoką, pagal jo (jų) prašymą (prašymus) dėl vienkartinės draudimo išmokos skyrimo, kuris (kurie) pateikiamas (pateikiami) ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba ūmios profesinės ligos pripažinimo draudžiamuoju įvykiu dienos. Tuo atveju, kai kreipiamasi dėl vienkartinės draudimo išmokos skyrimo po apdraustojo asmens mirties gimusiam (gimusiems) jo vaikui (vaikams), kuris (kurie) gimė po nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba ūmios profesinės ligos pripažinimo draudžiamuoju įvykiu dienos, prašymas turi būti pateiktas ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo vaiko (vaikų) gimimo dienos.

26 straipsnis. Periodinė draudimo išmoka apdraustajam asmeniui mirus

1. Jeigu apdraustasis asmuo dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba ūmios profesinės ligos, pripažintų draudžiamaisiais įvykiais, miršta, teisę į periodinę draudimo išmoką turi nedarbingi asmenys, kurie buvo mirusiojo išlaikomi arba jo mirties dieną turėjo teisę gauti jo išlaikymą, taip pat mirusiojo vaikas (vaikai), gimęs (gimę) praėjus ne daugiau kaip 300 dienų po jo mirties. Periodinę draudimo išmoką taip pat turi teisę gauti mirusiojo vaikai (įvaikiai), kurie buvo mirusiojo išlaikomi arba po jo mirties dienos įgijo teisę į jo išlaikymą. Išmoka mokama:

1) vaikams (įvaikiams) – kol jiems sukaks 18 metų, taip pat nustatyta tvarka įregistruotose švietimo įstaigose pagal bendrojo ugdymo programą ar formaliojo profesinio mokymo programą besimokantiems mokiniams ir pagal nuolatinės formos studijų programą studijuojantiems studentams – iki mokymosi ar studijų pagal šias programas baigimo, bet ne ilgiau kaip iki jiems sukaks 24 metai;

2) mirusiojo sutuoktiniui ar tėvui (motinai), įtėviui (įmotei), nepaisant amžiaus ir darbingumo, jeigu jis (ji) nedarbingas ir prižiūri mirusiojo vaikus (įvaikius), vaikaičius, brolius ar seseris, kol jiems sukaks 8 metai;

3) mirusiojo sutuoktiniui, sukačiam Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių, – iki gyvos galvos;

4) mirusiojo sutuoktiniui, kuris pripažintas nedarbingu ar iš dalies darbingu (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidu), ir mirusiojo vaikams (įvaikiams), vyresniems kaip 18 metų, jeigu jie

pripažinti neįgaliaisiais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais) iki 18 metų, – kol jie yra nedarbingi ar iš dalies darbingi (invalidai);

5) kitiems pripažintiems nedarbingais ar iš dalies darbingais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais) arba sukakusiems senatvės pensijos amžių asmenims, kurie buvo mirusiojo išlaikomi arba jo mirties dieną turėjo gauti jo išlaikymą. Šių asmenų išlaikymo ar teisių į išlaikymą faktas nustatomas teismo sprendimu, o jų nedarbingumo faktas nustatomas Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos arba teismo sprendimu.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims kas mėnesį mokama periodinė draudimo išmoka, lygi periodinei netekto darbingumo kompensacijai (šio įstatymo 20 straipsnis), padalytai iš vienetu padidinto šio straipsnio 1 dalyje nustatytų asmenų skaičiaus.

3. Šiame straipsnyje nurodyta išmoka mokama neatsižvelgiant į jos gavėjų kitas gaunamas pajamas, išskyrus atvejus, kai dėl to paties draudžiamąjo įvykio išmokos gavėjui yra mokama valstybinė socialinio draudimo našlių ar valstybinė socialinio draudimo našlaičių pensija:

1) jeigu išmokos gavėjas dėl to paties draudžiamąjo įvykio turi teisę į tokio paties dydžio arba didesnę valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją ar valstybinę socialinio draudimo našlaičių pensiją, periodinė draudimo išmoka apdraustajam mirus šiam gavėjui nėra mokama;

2) jeigu išmokos gavėjui dėl to paties draudžiamąjo įvykio mokama valstybinė socialinio draudimo našlių pensija ar valstybinė socialinio draudimo našlaičių pensija yra mažesnė už apskaičiuotą periodinę draudimo išmoką apdraustajam asmeniui mirus, gavėjui mokama periodinė draudimo išmoka apdraustajam asmeniui mirus, kurios dydis yra nustatomas kaip šiame punkte nurodytų išmokų skirtumas.

27 straipsnis. Vienkartinė draudimo išmoka apdraustajam asmeniui mirus

1. Apdraustajam asmeniui mirus dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba ūmios profesinės ligos, pripažintų draudžiamaisiais įvykiais, mirusiojo šeimai išmokama vienkartinė draudimo išmoka, lygi 60 šalies vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių, galiojusių užpraeitą ketvirtį iki mirties dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba ūmios profesinės ligos mėnesio, dydžių. Ši išmoka lygiomis dalimis išmokama kiekvienam mirusiojo šeimos nariui.

2. Mirusiojo šeimos nariais laikomi jo sutuoktinis, nepilnamečiai vaikai (įvaikiai), iki jiems sukaks 18 metų, taip pat nustatyta tvarka įregistruotose švietimo įstaigose pagal bendrojo ugdymo programą ar formaliojo profesinio mokymo programą besimokantys mokiniai ir pagal nuolatinės formos studijų programą studijuojantys studentai – iki mokymosi ar studijų pagal šias programas baigimo, bet ne ilgiau kaip iki jiems sukaks 24 metai, mirusiojo vaikai (įvaikiai),

vyresni kaip 18 metų, jeigu jie pripažinti neįgaliaisiais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais) iki 18 metų, mirusiojo vaikai, gimę po jo mirties, tėvas (įtėvis) ir motina (įmotė).

III SKYRIUS

NELAIMINGŲ ATSITIKIMŲ DARBE SOCIALINIO DRAUDIMO LĖŠOS

28 straipsnis. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo lėšos

1. Nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui skirtos lėšos įstatymų nustatyta tvarka įtraukiamos į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą.

2. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo pajamas sudaro draudėjų valstybės biudžeto asignavimų valdytojų šiai draudimo rūšiai mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, delspinigiai, baudos ir atgręžtinio reikalavimo tvarka iš kaltų asmenų ar jų draudimo įstaigų gautos lėšos. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo pajamų dalį gali sudaryti lėšos iš Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo. Jeigu einamaisiais metais šiai draudimo rūšiai yra panaudojamos Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo lėšos, tai ateinančiais metais valstybinio socialinio draudimo įmokos tarifas šiai draudimo rūšiai didinamas ta dalimi, kurios reikia Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo panaudotoms lėšoms atkurti.

29 straipsnis. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifai

1. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų dydis priklauso nuo:

- 1) Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) nustatytų darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų pažeidimų;
- 2) nelaimingų atsitikimų darbe sunkumo ir dėl šių įvykių nukentėjusiųjų skaičiaus;
- 3) dėl ūmių profesinių ligų įmonėje nukentėjusiųjų skaičiaus;
- 4) nelaimingų atsitikimų, įvykusių dirbant pavojingus darbus, skaičiaus ir pavojingus darbus dirbančių darbuotojų skaičiaus santykio.

2. Šio straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktuose nurodytus rodiklius Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai teikia Valstybinė darbo inspekcija. Šio straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytiems rodikliams nustatyti naudojami Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro duomenys.

3. Šalies bendrasis nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifas, šio draudimo įmokos tarifų grupių skaičius ir šių grupių tarifai tvirtinami kiekvienais metais Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo

įstatymu. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, vadovaudamasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinta metodika ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytais rodikliais, kiekvienais metais apskaičiuoja draudėjų darbuotojų saugos ir sveikatos būklę apibūdinančių rodiklių dydžius ir priskiria draudėjus nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms. Draudėjų priskyrimą nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms tvirtina Valstybinio socialinio draudimo fondo taryba.

30 straipsnis. Valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo tvarka

Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokų mokėjimo tvarką nustato Valstybinio socialinio draudimo įstatymas.

31 straipsnis. Lėšų išieškojimas iš kaltų asmenų

Jeigu ištyrus nelaimingą atsitikimą darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo nustatoma, kad jis įvyko dėl trečiojo asmens kaltės, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius ar Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyrius atgręžtinio reikalavimo teise išreikalauja išmokėtas išmokų sumas iš kalto asmens Civilinio kodekso nustatyta tvarka. Išmokų sumas, įskaitytinas į atlygintinos žalos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos transporto priemonių savininkų ir valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymą, dydį Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui kompensuoja draudimo bendrovės.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32 straipsnis. Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo vykdymas

Nelaimingų atsitikimų darbe socialinį draudimą vykdo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai ir Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyrius.

33 straipsnis. Ginčų sprendimas

Ginčai dėl šio įstatymo taikymo sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Šis įstatymas, išskyrus 3 straipsnį, įsigalioja 2017 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio 7 dalies redakcija galioja iki 2017 m. gruodžio 31 d.

3. 2018 m. sausio 1 d. įsigalioja tokia šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio 7 dalies redakcija:

„7. **Kompensavimo koeficientas (k) lėtinės profesinės ligos atveju** – metinių asmens socialinio draudimo pensijų apskaitos vienetų, apskaičiuotų Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatyta tvarka, vidurkis per visą įskaitytiną to asmens draudimo laikotarpį (stažą).“

4. Šio įstatymo nuostatos taikomos naujai skiriamoms socialinio draudimo išmokoms, kai draudžiamasis įvykis įvyko po šio įstatymo įsigaliojimo dienos. Jeigu draudžiamasis įvykis įvyko iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, išmokos apskaičiuojamos ir mokamos iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusia tvarka, išskyrus šio straipsnio 5, 6 ir 7 dalyse nustatytus atvejus.

5. Jeigu asmuo iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos turi teisę gauti tik netekto darbingumo periodinę kompensaciją arba tik periodinę draudimo išmoką apdraustajam asmeniui mirus, šios išmokos perskaičiuojamos šio įstatymo nustatyta tvarka. Jeigu pagal šio įstatymo nuostatas apskaičiuota periodinė draudimo išmoka apdraustajam asmeniui mirus ar netekto darbingumo periodinė kompensacija yra mažesnė, negu buvo mokėta iki šio įstatymo įsigaliojimo, mokama išmoka 2016 m. gruodžio mėnesį mokėtos išmokos dydžio. Išmoka nedidinama pasikeitus vidutiniam šalies darbo užmokesčiui (D), kol pagal šį įstatymą apskaičiuota periodinė draudimo išmoka apdraustajam asmeniui mirus ar netekto darbingumo periodinė kompensacija pasieks 2016 m. gruodžio mėnesio išmokos dydį.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-828](#), 2017-12-05, paskelbta TAR 2017-12-13, i. k. 2017-20045

6. Jeigu asmenims, pagal šį įstatymą turintiems teisę gauti netekto darbingumo periodinę kompensaciją, ši kompensacija būtų mažesnė negu iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos mokėta netekto darbingumo periodinės kompensacijos ir netekto darbingumo socialinio draudimo pensijos suma (toliau – abiejų išmokų suma), mokėtina netekto darbingumo periodinė kompensacija yra lygi 2016 m. gruodžio mėnesio abiejų išmokų sumos, mokėtos dėl to paties draudžiamąjo įvykio, ir po šio įstatymo įsigaliojimo mokamos netekto darbingumo socialinio draudimo pensijos skirtumui. Nustačius kitokį netektą darbingumą, netekto darbingumo periodinės kompensacijos dydis apskaičiuojamas kaip 2016 m. gruodžio mėnesio netekto darbingumo socialinio draudimo pensijos ir netekto darbingumo periodinės kompensacijos, perskaičiuotos pagal iš naujo nustatyto netekto darbingumo procentus, sumos ir netekto

darbingumo periodinės kompensacijos mokėjimo mėnesio netekto darbingumo socialinio draudimo pensijos skirtumas. 2016 m. gruodžio mėnesio abiejų išmokų suma neperskaičiuojama, pasikeitus vidutiniam šalies darbo užmokesčiui (D), kol pagal šį įstatymą mokėtina netekto darbingumo periodinė kompensacija pasieks 2016 m. gruodžio mėnesį mokėtą abiejų išmokų sumos dydžio išmoką. Tais atvejais, kai yra paskirta ne viena netekto darbingumo periodinė kompensacija, siekiant nustatyti mokėtinų išmokų dydžius, netekto darbingumo periodinės kompensacijos išmokos sudedamos.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-828](#), 2017-12-05, paskelbta TAR 2017-12-13, i. k. 2017-20045

7. Jeigu asmenims, pagal šį įstatymą turintiems teisę gauti periodinę draudimo išmoką apdraustajam asmeniui mirus, ši išmoka būtų mažesnė negu iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos mokėta periodinės draudimo išmokos apdraustajam asmeniui mirus ir valstybinės socialinio draudimo našlių ar našlaičių pensijos suma (toliau – išmokos ir pensijos suma), mokėtina periodinė draudimo išmoka apdraustajam asmeniui mirus lygi 2016 m. gruodžio mėnesį mokėtų išmokos ir pensijos sumos ir po šio įstatymo įsigaliojimo mokamos valstybinės socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijos skirtumui. Pasikeitus išlaikytinių skaičiui, periodinės draudimo išmokos apdraustajam asmeniui mirus dydis apskaičiuojamas kaip 2016 m. gruodžio mėnesio valstybinės socialinio draudimo našlių ar našlaičių pensijos ir periodinės draudimo išmokos apdraustajam asmeniui mirus, perskaičiuotos pagal pasikeitusį išlaikytinių skaičių, sumos ir periodinės draudimo išmokos apdraustajam asmeniui mirus mokėjimo mėnesio valstybinės socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijos skirtumas. 2016 m. gruodžio mėnesio išmokos ir pensijos suma neperskaičiuojama pasikeitus vidutiniam šalies darbo užmokesčiui (D), kol pagal šį įstatymą mokėtina periodinė draudimo išmoka apdraustajam asmeniui mirus pasieks 2016 m. gruodžio mėnesio išmokos ir pensijos sumos dydį.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-828](#), 2017-12-05, paskelbta TAR 2017-12-13, i. k. 2017-20045

3 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2016 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-828](#), 2017-12-05, paskelbta TAR 2017-12-13, i. k. 2017-20045

Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2472 2 straipsnio pakeitimo įstatymas